

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

In-Cult

Intervjui – Španija
Edukativna sekcija

VODENI TRIBUNAL VALENSIJE – HAVIER PASTOR MADALENA

Havijer Pastor Madalena je advokat i sekretar organizacije Kanali iz Mislata i Raščnje. Diplomirao je pravo na Univerzitetu u Valensiji. Specijalista za vodno pravo. Pravnik je brojnih zajednica za navodnjavanje i gradskih veća. Medijator.

Havijere, odakle potreba za posebnim sudom za vodu koja se koristi za navodnjavanje?

Da bismo razumeli kako je do toga došlo, moramo da shvatimo da su širom Mediterana zajednice za navodnjavanje bile organizovane putem „Sindaka“ ili sudija za vodu, koji je imao veliku moć u zajednici, uključujući i moć da deli pravdu. Još u srednjem veku, na ovaj položaj ih je postavljao kralj. U donjem toku reke Turije bilo je sedam zahvata za navodnjavanje sa reke, od kojih je svaka grupa formirala zajednicu irigatora, koje ovde nazivamo acekuias, čijeg su Sindika određivali irigatori.

Takođe, trebalo bi napomenuti da su padavine u Valensiji veoma retke tokom cele godine. Da bi smanjili zavisnost od padavina i imali plodnije zemljište, pre nekoliko vekova farmeri su stvorili složen sistem kanala za navodnjavanje kojim su uzimali vodu iz reke Turije. Područje koje čini Tribunal de las Aguas je poslednji deo reke gde se, takođe nalazi grad Valensija. Kada u reci nije bilo dovoljno vode, poljoprivrednici su dolazili u grad da traže zaštitu i pomoć kako bi korisnike vode uzvodno naterali da poštuju svoj deo u korišćenju vode. Tako su formirane kvote kako bi žitelji koji žive nizvodno mogli da imaju dovoljan protok vode koji bi im omogućio da snabdevaju vodom svoje kanale za navodnjavanje, sve do poslednjeg u nizu koji je uzimao vodu, do kanala de Robela, koji je snabdevao grad svojim vodom za higijenske potrebe i za prevenciju poplava.

I na kraju, treba imati na umu da su svi Sindikoi morali da se sastaju periodično, jednom nedeljno, da bi seljake izveštavali o najnovijim vestima o navodnjavanju, a to su činili četvrtkom (pijačni dan) kada bi se svi nalazili u istom mestu gde je bilo povoljno da se raspravlja o pitanjima pravde dok, na kraju nije uspostavljen Tribunal kakav danas poznajemo.

Kakva je struktura i kontrola mreže za navodnjavanje u oblasti Valensije?

Vode Turije se usmeravaju kroz svaki od glavnih kanala za navodnjavanje (Acequia Madre), koji ih, zatim, distribuiraju ostalim, manjim kanalima. Zahvati se nalaze na obe obale reke. Kako bi se voda proporcionalno raspodelila i optimizovalo njeno korišćenje, svaka obala ima pravo na tri i po dana navodnjavanja nedeljno; voda koju ne potroši jedan jarak za navodnjavanje se prenosi u drugi, gde se može koristiti. Zauzvrat, različite zajednice za navodnjavanje organizuju smene koje snabdevaju 7.000 ha navodnjavanog zemljišta. Za vršenje kontrole postoje uredbe, koje su se prenosile usmeno sve dok nisu počele da se zapisuju početkom 15. veka. Svaka zajednica demokratski bira predsednika ili poverenika iz reda svojih članova, koji je odgovoran za nadzor nad ispunjavanjem obaveza: smene navodnjavanja, čišćenje kanala, isplate kvota itd. a izveštaje podnose lično Sindiku.

Kako radi sud?

Sud čine poverenici osam zajednica za navodnjavanje, koji nemaju nikakvo pravno obrazovanje, iako su odlično upoznati sa propisima svoje zajednice. Od srednjeg veka postojali su pravni stručnjaci koji su savetovali zajednicu i upravni odbor ili odbor direktora, ali oni ne učestvuju u suđenjima. Predsednik i potpredsednik se biraju između osam sindikana, koji moraju pripadati različitim grupama. Kada nastanu sporovi, sindiko akvequia deluje kao posrednik u postizanju sporazuma i izbegavanju mržnje koje može da nastane zbog presude. Ako je spor nerešiv, optuženi i podnosilac pritužbe moraju se pojaviti pred sudom sledećeg četvrtka. Jednostavan način ispitivanja i vođenja suđenja je značio da fraze kao što su " calle vosté"; "parle vosté" or "vosté ho ha fet?" postali deo narodnog jezika Valensijanaca. Kako bi se garantovala nepristrasnost, procese vode rešavaju i članovi suprotne strane. Presude su uvek usmene, poštuju se i primenjuju.

Koliko pritužbi sud rešava godišnje?

Poljoprivrednici su svesni da je poštovanje pravila neophodno za dobrobit zajednice. Štaviše, činjenica da se suđenje održava na tako popularnom mestu kao što je katedrala Puerta de los Apostoles u Valensiji ima efekat odvratanja: ljudi koji su uključeni radije žele da postignu sporazum i budu pošteđeni javnog sukobljavanja. Na sreću, broj pritužbi je mali, ne više od 15-20 godišnje, posebno u proleće i jesen.

Zašto se Tribunal za vode održao tokom svog ovog vremena?

Sud je primer uobičajenog ili tradicionalnog suda samoupravljanja jednog društva, zasnovanog na autoritetu koji je demokratski izabranih predstavnika od strane meštana, a ne nametnutih od strane višeg autoriteta. Isto tako, brzina i odlučnost njegovih odluka pokazale su da moralni autoritet suda važi i dalje uprkos vekovima koji su prošli, što mu je donelo priznanje i poštovanje članova zajednica za navodnjavanje i zbog čega je proglašen za svetsko nematerijalno kulturno nasleđe Uneska 2009. godine.

MISTRIJA IZ ELČA – HEKTOR KAMARA SEMPERE

Profesor Hektor Kamara Sempere je specijalista za katalonsku religioznu književnost srednjeg veka i član je odbora manifestacije Misterije iz Elča, tela zadužene za zaštitu, održavanje i proslavu ove manifestacije u skladu sa tradicijom. On objašnjava zašto je ova verska drama jedno od najvećih domaćih kulturnih bogatstava.

Šta čini Misteriju iz Elča jedinstvenom u Evropi?

Nekoliko karakteristika objašnjava ovu jedinstvenost. Volim da kažem da je Misterija jedina predstava koja neprekidno traje više od 500 godina, čime se ne mogu pohvaliti ni Šekspirovi komadi a ni brodvejski mjuzikli.

Štaviše, po Masipovim rečima, to je „najbolji postojeći i vidljivi dokument srednjovekovnog pozorišta”. Imamo bezbroj starih predstava, ali ne znamo kako su se one izvodile. Međutim, u Misteriji imamo i tekst i inscenaciju i, stoga, kao da putujemo kroz vremenski tunel koji nas vodi direktno u srednji vek.

Koju ulogu ima učešće naroda?

Misterija je poznata kao „Festa“, što je njena najbolja definicija: fešta koja uključuje čitavo stanovništvo. Iako se održava svakog 14. i 15. avgusta ona zahteva kontinuirani rad velikog broja volontera tokom cele godine. Pozorišta u srednjem veku nisu postojala; zato se, pored religioznog karaktera, predstava odvija u bazilici Santa Maria, gde scenski majstori ručno rade sa rekvizitima, prateći vekovnu tradiciju. Štaviše, u timu učestvuju, između ostalih, frizeri i krojači koji likovima daju njihov pravi izgled, kao i električari i monter; ukupno, skoro 300 ljudi daje život ovoj verskoj drami koju izvode pevači kapele i horske škole nazvane Escolania Misterije.

Naravno, Misterija ne bi imala smisla bez publike. Dva uzastopna dana meštani i posetioци ne samo da prate aktivnosti koji prethode izvođenju, već se i okupljaju na klupama i galerijama bazilike da bi prisustvovali inscenaciji. Uprkos savršenom poznavanju zapleta, drama ih oduševljava iz godine u godinu.

Da li su deca suštinski deo Misterije?

Deca su uvek bila neophodna u ovoj predstavi koja se peva. Trebalo bi imati na umu da žene nisu smele da učestvuju u srednjovekovnim predstavama, pa su zato, kada su postojali ženski likovi, takve uloge preuzimala deca zbog visokih tonova svojih glasova. Ta tradicija je živa do danas.

Selekcija je veoma stroga po pitanju vokalnog umeća pevača, a deca sa oduševljenjem prihvataju zadatke koji im se dodeljuju. Zbog karakteristika predstave, jedan od

najupadljivijih izazova sa kojima se deca suočavaju je „Prova de l'Angel“, ceremonijal koji služi da se utvrdi da li imaju vrtoglavicu kada silaze sa 25 metara visoke kupole u Araceli kao i Magrana, visinski elementi scenske mašinerije.

Kakva osećanja predstava izaziva kod publike?

Osećanja su različita kod različitih ljudi. Ne smemo zaboraviti da je Misterija religiozni pozorišni komad o smrti Device Marije i njenom uznesenju na nebo dušom i telom, a to je tema koja izaziva duboke emocije među vernicima. Međutim, vera nije neophodna za uživanje u Tajni. Ima gledalaca koji se, opčinjeni prvim iskustvom, vraćaju po drugi put i osećaju se kao da prisustvuju sasvim drugoj predstavi. I to ne čudi, jer se scenski prostor razlikuje u zavisnosti od mesta koje zauzimate u bazilici: kompozicija scene, pogled na likove, svetlo i muzika se doživljavaju različito, ali uvek ostaju spektakularni i moćni. Svako iskustvo je jedinstveno. Ovome se mora dodati i svest o pripremi predstave koja zahteva požrtvovan rad zajednice koja baštini ovu tradiciju od svojih roditelja i deda, zajednice kojoj se pridružuju jer je osećaju svojom. Ta strast za postizanjem zajedničkog cilja jasno se vidi i izaziva jake emocije kod svih prisutnih.

Šta Misterija znači za grad Elče?

Misterija nastavlja da se izvodi 14. i 15. avgusta svake godine jer je to festival posebnog značaja . I ništa više ne ujedinjuje grad od njegovih svečanosti: svaki stanovnik se poistovećuje sa ovim svečanostima.

Za razliku od drugih srednjovekovnih „misterija“, ona iz Elčea je bila ta koja je najbolje uspela da okupi stanovništvo da je proslavlja u sadašnjosti a ne samo da se seća; a upravo je jačanje tog simboličkog i identitetskog karaktera omogućila da Misterije potraju tokom vremena, dok su drugi festivali nestali.

U stvari, proglašenje Misterije iz Elča za nematerijalnu baštinu čovečanstva od strane UNESCO-a dokazalo je da njeno očuvanje povezano sa narodom Elčea, zbog čega njegovi stanovnici nastavljaju da udružuju svoje napore kako bi mogla da opstane i da živi zauvek.

Put svetog Jakova – MANUEL VISEDO MARTINEZ

Manuel Visedo je biolog, radio je u osnovnom i srednjem obrazovanju, a danas je predavač na Univerzitetu za celoživotno učenje Univerziteta Alikante. Od 2014. godine organizuje izlete Jakovim putem za studente završnih godina Univerziteta.

Manuelo, šta te je opredelilo u početku da organizuješ ture Put Svetog Jakova?

Kada sam otišao u penziju 2009. odlučio sam da uzmem ranac i organizujem put. Slušao sam mnogo o tome i imao sam mnogo prijatelja koji su tim putem išli, ali kao biologa, više su me zanimala prirodne znamenitosti, i zato mi je trebalo toliko vremena da se odlučim. S jedne strane, imao sam interes za kulturna dobra; ali, sa druge strane, postajao je lični izazov, osećaj da mogu da pobedim sebe. Većinu puta sam koncipirao sa prijateljem, i iako smo stali u Santo Domingu de la Kalzadi, nastavili smo do kraja. 36 dana sam hodao i prešao 792 km na putu od Ronsesvalesa do Santjaga. To je bilo jedinstveno iskustvo, teško ću ga ponoviti. Prelazio sam od 18 do 20 km na dan. Prošao sam kroz 205 urbanih centara, 7 provincija; ukratko, obišao sam ceo sever Španije. Bila je to izuzetna avantura koja je zauvek obeležila moj život. Sa moje tačke gledišta, jedan od glavnih razloga zašto vam put ostavlja ovaj osećaj su ljudi koje susrećemo. Iako hodate sami, uvek ste u društvu ljudi koji dolaze iz celog sveta. Spavate u hostelima i delite život sa ovim ljudima koje ranije niste poznavali, stvarate prijateljstva, pomažete jedni drugima, delite sve i na kraju se vraćate kući puni uspomena.

2014. godine studenti Univerziteta za celoživotno učenje su me zamolili da im organizujem putovanje. Svidela mi se ta ideja o širenju duha Puta i proživljavanju intenzivnih iskustava sa svojim učenicima viših razreda; Stoga sam od tada organizovao jednu etapu Puta godišnje, u trajanju od oko 9 dana, tokom koje se dnevno pređe oko 100 km brzinom od 15/18 km na sat. Prva putovanja su bila toliko uspešna da sam morao da napravim novu grupu koja je ponovo krenula iz Ronsvalesa.

Put se menjao tokom godina, a sa njima i razlozi za hodanje, koji su po vašem mišljenju trenutni motivi učesnika?

Otkako je Sančo de la Rosa krenuo na Put 1132. godine, počevši od Ronsesvalesa sa religioznom motivacijom, razlozi zbog kojih se ljudi odlučuju na Put Svetog Jakova menjali su se tokom vekova. Danas su u osnovi tri razloga: kulturni, verski i sportski. Ovome moramo dodati lični izazov i osećanja solidarnosti, pripadnosti i suživota, koja dele hodači. Životna iskustva sa ljudima iz drugih zemalja različitog mentaliteta takođe nude putniku jezičko i kulturno bogatstvo.

Da li je potrebno spavati u hostelima i nositi ranac sa sobom da bi vas smatrali dobrim hodočasnikom?

U stara vremena nije bilo logističke infrastrukture, hostela ili hotela, kao što ih danas imamo na Putu, pa je hodočasnik morao da nosi svoj ranac sa svom opremom na leđima. Danas, međutim, to nije neophodno učiniti, jer postoje sistemi da se sve organizuje do kraja etape. Sada je mnogo lakše za hodočasnike, jer je moguće da se opušteno hoda i da se ne brine o tome gde ćete se odmoriti i odsesti. Ipak, preporučljivo je poneti ono što je potrebno, malo odeće koja ne teži mnogo.

Što se tiče spavanja u hostelima, to je tradicionalni smeštaj: oni su jednostavni, jeftini i obično opremljeni peškirimama i drugim bitnim uslovima za smeštaj. Međutim, teško je naći mesto tokom sezone zbog velikog broja hodočasnika. Moguće je spavanje u hotelima, koji uglavnom nude mnogo sadržaja i olakšavaju boravak starijim ljudima, koji su nekada putovali veoma teško, a to sada učine bez prevelikih napora.

Kakav je osećaj završiti Put i stići do Trga Obradoiro u Santjagu?

To je neopisiv događaj. Radost, sreća i osećaj ponosa su najupečatljiviji. Prva stvar koju hodočasnici obično urade kada stignu na Trg Obradoiro je da zagrlje jedni druge jer su postigli svoj cilj posle velikih napora i žrtava. Zatim, morate da odete u Hodočasničku „kancelariju“ da zatražite čuvenu „Kompostelanu“, dokument koji dokazuje da ste završili hodočašće.

Šta vas najviše impresionira kod Puta?

Na putu, hodočasnik može da uživa u raznim pejzažima neverovatne lepote i kontrasta, u rasponu od šumovitih predela Pirineja, preko kastiljanskih močvara, do močvara Galicije.

Svaki grad, svako selo kroz koje prolazimo, svaka isposnica uz Put ima svoje draži. Hodočasnik zastaje i oseća se zaneseno dok posmatra predele. Postoje romanički hramovi, kao što su katedrala San Pedro u Haki, crkva San Bartolomea u Logronju, Santa Marija de Eunate u Navari ili župna crkva San Isidoro u Leonu, i gotički hramovi kao što su katedrala u Burgosu ili Leonu što sve impresionira hodočasnike.

Na kraju, ali ne i najmanje važno je odnos sa ostalim hodočasniciima koje sretnete na Putu, tokom jednog ili nekoliko dana, sa kojima, osim što imate zajednički cilj, delite iskustva i deo svog života, uspostavljajući odnose koji će trajati mnogo godina u budućnosti.

MAVARI I HRIŠĆANI – LUIS CARBONEL LOPIS

Luis Carbonel Ljopis je postao član „ Fila Els Verds ” mavarskih i hrišćanskih svečanosti u gradu Alkoju u mladosti. Ovaj veteran, koji je bio deo mavarske strane skoro 50 godina, može nam pomoći da bolje razumemo ovu vekovnu tradiciju.

Luis, šta je poreklo ove tradicije?

U srednjem veku muslimani i hrišćani su se borili za kontrolu nad teritorijom Pirinejskog poluostrva. Priče o ovoj istorijskoj stvarnosti ostale su u narodnom sećanju, a od 16. veka pa nadalje ove bitke počinju da se simbolično rekreiraju u Valensijskoj autonomnoj oblasti. Iako u različitim formatima, u Španiji trenutno postoji više od 500 festivala Mavara i hrišćana — i preko 1200 širom sveta.

Ko su učesnici koji oživljavaju feštu?

Na svečanosti je predstavljena cela zajednica. Muškarci, žene i deca iz svih društvenih i ekonomskih segmenata osećaju se učesnicima i vraćaju se u svoje gradove i sela da učestvuju. Svi oni pripadaju lokalnom udruženju kome su povereni zadaci organizacije i prikupljanja sredstava tokom cele godine, koje će igrati značajnu ulogu i van svečanih događaja. Festerosi (ljudi uključeni u *feštu*) mogu se dalje podeliti na manje grupe Maura ili hrišćana (poznate kao „filaes”, „comparsas” ili „companias” između ostalih imena, u zavisnosti od mesta na kome se svečanost održava) koje uzimaju učešće u paradama i raznim događajima koji čine ovu proslavu. Integracija na mavarskoj ili hrišćanskoj strani proizilazi iz porodične tradicije, blizine „komparsa ” ili želje da se ostane u grupi prijatelja.

Osim popularnog uživanja, kakav uticaj ovi festivali imaju na gradove i sela koja ih održavaju?

Oni su veoma vredni u ekonomskom smislu. Sektor odeće i obuće posvećeni izradi nošnji prikazanih na svečanim događajima donose veliki posao i prihode. Osim toga , kostimi se iznajmljuju *festerosima* iz drugih krajeva, što proširuje posao za ove vrste firmi. S obzirom da muzika igra ključnu ulogu u fešti, bendovi koji je sviraju angažovani su za mnoštvo događaja

tokom cele godine. Ekonomski uticaj je pozitivan i na ugostiteljski sektor i na dobavljače koji su sa njim povezani zbog turističkog interesovanja koje ova fešta izaziva. Pored ovih pogodnosti, вреди istaći i one kulturne, koje našu istoriju i naš identitet čine poznatim širom sveta, kao što se to dogodilo 2006. godine kada je parada izvedena u Njujorku.

Da li je ovaj festival sličan originalnim?

Ovaj festival ima vekovnu istoriju. Dok je osnovna struktura ostala ista, postalo je neophodno izvršiti promene kako bi se prilagodila evoluciji društva: broj *mesta* se povećao kao rezultat ugrađivanja novih istorijskih epizoda u svetkovinu i zbog toga što ima više učesnika nego na početku; dizajn kostima se takođe promenio jer je dostupno sve više novih tkanina; festival nastavlja da inspiriše kompozitore, a muzički repertoar raste. Iako je festival vojnog porekla i stoga su na njemu učestvovali samo muškarci, prisustvo žena je sve vidljivije, koje su sada integrisane u većinu događaja.

Konačno, šta feštu čini privlačnom i za lokalno stanovništvo i za posetioce?

Nesumnjivo, želja za bratimljenjem na nekoliko dana. U „komparsi“, radnik i njegov šef imaju sve svoje obroke zajedno; paradiraju rame uz rame obučeni u kostime veličanstvenih boja i nakita; marširaju uz zvuke iste muzike i dele oduševljenje festivalom kao i želju za zabavom. Ova svečanost ih transformiše i čini jednakima.

Za posetioce je to užitek za čula: bogata i šarena nošnja, miris baruta iz imitacijebitaka, intenzivna muzika, zajedništvo i radost. U gradu Alkoju su trajno zauzeta sva mesta sa kojih javnost može da uživa u svečanim događajima; to daje predstavu o interesovanju koje je pobudio festival Mavara i hrišćana. Na ličnom planu, sada kada sam u godinama, sećam se emocija koje sam osetio kada sam se prvi put pridružio festivalu uz podršku mog oca; dobre prijatelje koje sam stekao i koje još uvek čuvam zahvaljujući tome; moje imenovanje za potporučnika da vodi parade... Ova iskustva izazivaju u meni zaista nezaboravna osećanja.

VINO FONDILON – RAFAEL POVEDA BERNABE

Rafael Poveda Bernabe je vinar, sin i unuk vinara i odgovoran za proizvode i vinski turizam u MG Vines Group-u, čije se 80% proizvodnje troši van Španije.

Šta je Fondilon?

Jedinstveno vino, blago slatko, puno mirisa, idealno za aperitiv ili dezert. Pravi se isključivo u Alikanteu od sorte grožđa Monastrel, prezrelog u vinovoj lozi. Zahvaljujući prirodnim kvascima, stari samo, bez potrebe za dodavanjem alkohola putem biološke fermentacije. To je veoma posebno vino jer se njegova komercijalizacija odvija nakon što odleži najmanje 10 godina u hrastovim buradima i nakon ovog sporog procesa, rezultat je blago slatko vino boje mahagonija, sa zlatnim notama.

Šta čini vino Fondilon drugačijim?

Nesumnjivo, njegov metod razrade. Berba se vrši kasno na starim lozama starijim od 80 godina i sa malom proizvodnjom. Ubrano grožđe je slađe od normalnog zbog prekomernog izlaganja suncu nekoliko dodatnih nedelja. Zatim, u rezervoaru, fermentacija se odvija zahvaljujući sopstvenim kvascima grožđa bez upotrebe ikakvih aditiva. Kada se ovaj proces završi, vrši se filtriranje vina, nakon čega ono prelazi u hrastovu burad raspoređenu na tri nivoa. Od ovog trenutka vino leži tradicionalnim procesom *solere* koji se zasniva na prenošenju ili mešanju mlađih i starijih vina. Najstarije vino iz buradi prizemnog nivoa (Solera) se vadi za prodaju; uklanja se samo 25% kapaciteta bureta. Oslobođeni prostor punimo vinom iz buradi na drugom nivou. Zatim se isti proces izvodi između buradi drugog i trećeg nivoa. Vino se sa gornjeg nivoa prenosi na srednji nivo, ispunjavajući oslobođeni prostor. Na kraju, burad na gornjem nivou punimo mladim vinom u istoj proporciji. Ovaj tradicionalni proces omogućava vinu da odleži prikupljanjem nijansi vina ekstrahovanih u starijim berbama.

Zašto je Fondilon tako važno vino za Alikante?

Ovo vino se vekovima proizvodi u provinciji Alikante. Bilo je to ekskluzivno vino, veoma cenjeno na evropskim dvorovima i izvezeno širom sveta iz luke Alikante. U 18.

veku njegovoj proizvodnji bilo je posvećeno preko 100.000 hektara, a bilo je poznato pod nazivom „Vino Alikante“. Ovo vino proslavilo je ime ove pokrajine širom sveta.

Zašto je vino Fondilon prestalo da se proizvodi?

Krajem 19. veka (1878) epidemija filoksere stigla je u Alikante nakon što je opustošila sve evropske vinograde. Odustalo se od proizvodnje vina, a jedna od posledica je nestanak Fondilona. Samo su neke porodice u oblasti Vinalopo držale male rezerve solere, iz kojih je kasnije bilo moguće oporaviti proizvodnju ovog vina.

Zašto je vaša porodica odlučila da pravi ovo vino?

Sedamdesetih godina 20. veka moja porodica je odlučila da nastavi proizvodnju Fondilona, zahvaljujući otkriću nekoliko tradicionalnih buradi koje su sadržavale ovo vino. Moj otac je voleo da kaže da je vratio Fondilon u grad Alikante. Ovo vino obnavlja tradiciju, način da se vinogradi eksploatišu na porodičnoj osnovi i da se iskoriste raspoloživi resursi, čak i u starim vinogradima, koji se bacaju u druge vrste eksploatacije. Vraćanjem vina spasavamo izgubljene oblike proizvodnje vina i dodatno obnavljamo porodične tradicije, kao što je degustacija na Badnji dan, ili za druge važne proslave i festivale. Danas je to i dalje posebno vino sa ograničenom proizvodnjom — samo 8 vinarija u okolini. Razrada Fondilona danas ne samo da pruža izuzetno vino potrošačima, već i garantuje kontinuitet običaja predaka ili tradicije koja je bila očuvana u Alikanteu vekovima. Moramo da nastavimo da obrađujemo njivu, pravimo vino i proizvodimo Fondilon, jer će zahvaljujući tome buduće generacije moći da uživaju u ovom vinu kao što mi sada uživamo u vinima naših roditelja i deda.